

**ע"פ 8993/14 - המערערת בע"פ 8993/14 ובע"פ 1545/15, מדינת
ישראל נגד המשיב בע"פ 8993/14, פלוני, המשיבים בע"פ
1545/15, פלוני, פלוני**

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 8993/14

ע"פ 1545/15

לפני:
כבוד המשנה לנשיאה א' רובינשטיין
כבוד השופט צ' זילברטל
כבוד השופט מ' מזוז

המערערת בע"פ 8993/14
ובע"פ 1545/15: מדינת ישראל

נ ג ד

המשיב בע"פ 8993/14: פלוני
המשיבים בע"פ 1545/15: 1. פלוני
2. פלוני

ערעורים על גזרי הדין של בית המשפט המחוזי נצרת
בת"פ 036546-07-13 שניתנו ביום 01.12.2014 וביום
15.1.2015 על ידי כבוד השופט ת' כתילי, סגן נשיא

תאריך הישיבה: כ"ט בתמוז התשע"ה (16.07.2015)

בשם המערערת בע"פ 8993/14 ובע"פ 1545/15:	עו"ד לינור בן-אוליאל
בשם המשיב בע"פ 8993/14:	עו"ד ארז מושקוביץ
בשם המשיב 1 בע"פ 1545/15:	עו"ד סימי פלג
בשם המשיב 2 בע"פ 1545/15:	עו"ד עבד אלמג'יד פאהום
בשם שירות המבחן למבוגרים:	גב' ברכה וייס
בשם שירות המבחן לנוער:	גב' שלומית מרדר

פסק-דין

השופט צ' זילברטל:

עמוד 1

שני ערעורים מטעם המדינה על גזרי דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת מיום 1.12.2014 ומיום 15.1.2015 בת"פ 36546-07-13 (כב' סגן הנשיא ת' כתלי), בגדרם הוטלו על המשיבים עונשים שונים ובהם 6 חודשי מאסר לריצוי על דרך של עבודות שירות.

רקע

1. על-פי עובדות כתב האישום המתוקן, בלילה שבין 7.7.2013 לבין 8.7.2013 נפגש א.ס., קטין יליד 1995 (להלן: המתלון), עם נערה (להלן: מ.) עמה היה בקשר ידידות. במהלך הפגישה הצטלמו המתלון ומ., והתמונה הועלתה לרשת החברתית פייסבוק. המשיב 2 בע"פ 1545/15 (להלן: ט.), היה בקשר רומנטי עם מ. שהסתיים שלושה חודשים קודם לכן. לאחר שראה את התמונה בפייסבוק, התקשר ט. למ., ואיים על המתלון שענה לשיחה כי ישבור לו את הידיים ואת הרגליים. מאוחר יותר התקשר ט. למתלון ודרש ממנו להיפגש עמו, בהשמיעו איום, כי אם לא ייפגשו, יפגע בבני משפחתו של המתלון. למשמע האיומים הסכים המתלון להיפגש עם ט. בסמוך לביתו. ביום 8.7.2013, סמוך לשעה 03:00 לפנות בוקר, נפגש ט. עם המשיב 1 בע"פ 1545/15 (להלן: ש.) ועם אחרים שזהותם אינה ידועה למערכת, והם החלו להתקדם לעבר ביתו של המתלון כשהם מצוידים במקלות ובמוטות ברזל. המשיב בע"פ 8993/14 (להלן: י.ח.), קטין יליד 1996 שלו היכרות מוקדמות עם ט., הבחין בט. ובאחרים שהיו בדרכם לביתו של המתלון, לקח עמו אלת בייסבול, והצטרף אליהם. המשיבים פגשו את המתלון ליד ביתו, עת שהה במקום עם א.ש., קטין נוסף יליד 1995, ואחרים. א.ש. ניסה לדבר אל ליבו של ט. ולהסביר לו כי בין המתלון ומ. שוררים יחסי ידידות בלבד, אך ט. מיאן להקשיב, ובמקום זאת סטר ל-א.ש. על פניו והכה אותו במכת אגרופ. בשלב זה ניגש ש. ל-א.ש. והלם בראשו באמצעות מוט ברזל. כתוצאה מהמכה נגרמה ל-א.ש. חבלה מדממת באזור אוזן שמאל והוא נמלט בריצה מהמקום. לאחר דברים אלה, קרבו המשיבים והאחרים אל המתלון והפילו אותו. בעודו שרוע על הקרקע הלם ט. במתלון באגרופו, ש. הכה בו במוט הברזל ו-י.ח. הכה בו באלת הבייסבול. בשלב כלשהו הצליח המתלון להיחלץ ונמלט מהמקום. סמוך לאחר מכן שלח ט. הודעה למתלון שבה כתב: "...זה לא נגמר אל תדאג מהיום תחפש טוב מי מאחוריך". כתוצאה ממעשים אלה נגרמו למתלון חתכים מדממים במצח ובשפה התחתונה, ושתיים משיניו בלסת התחתונה נעקרו ממקומן. כמו כן, בעקבות האירוע המתואר נמנעה השתתפותו של המתלון, שחקן נבחרת ישראל לנוער בכדורסל, במשחק הנבחרת במסגרת אליפות אירופה.

2. בגין המעשים המתוארים הורשעו המשיבים - על סמך הודאותיהם בעובדות כתב האישום שתוקן במסגרת הסדר טיעון - בעבירה של חבלה ופציעה בנסיבות מחמירות לפי סעיף 333 בנסיבות סעיף 335(א)(1)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק) בצירוף סעיף 29 לחוק. בנוסף, ט. הורשע בעבירה של איומים לפי סעיף 192 לחוק.

3. לבקשת י.ח., צורף לתיק דנא כתב אישום נוסף, שהוגש נגדו לבית המשפט לנוער בחיפה בת"פ 35441-04-14 (להלן: התיק הנוסף). על-פי כתב האישום בתיק הנוסף, ביום 21.4.2014 נפגש י.ח. עם חברו בבית חברתו בנהריה, ובכך הפר הוראה חוקית בדבר תנאי שחרורו לחלופת מעצר, שנקבעה במסגרת מ"ת 36581-07-13 בבית המשפט המחוזי בנצרת. י.ח. והחבר עזבו את בית החברה והסתובבו ברחבי נהריה ברכב השייך לאביו של החבר עד שחזרו לבית החברה בסביבות השעה 05:00 לפנות בוקר. בסמוך לכך הגיע לבית החברה שוטר שחיפש אחר החבר, שהפר גם הוא את תנאי שחרורו ממעצר. י.ח. הכשיל את השוטר במילוי תפקידו כאשר התחזה לאחר באופן שלא מסר לשוטר תעודה מזהה והציג עצמו בשם אחר. בגין מעשים אלו הורשע י.ח., על סמך הודאתו, בעבירה של הפרעה לשוטר במילוי תפקידו לפי סעיף 275 לחוק; עבירה של הפרת חובה חוקית לפי סעיף 287(א) לחוק; ועבירה של התחזות לאחר במטרה להונות לפי סעיף 441 רישא לחוק.

ההליכים בעניינו של י.ח.

4. י.ח. נעצר ביום 8.7.2013 ונותר במעצר עד שחרורו למעצר בית מלא ביום 26.7.2013. ביום 27.8.2013 הועבר י.ח. לחלופת מעצר בהוסטל "בית זיו", שם שמר על כללי המסגרת והנהלים ושיתף פעולה עם הצוות, וביום 22.12.2013 הועבר לפנימיית "נירים" בעכו. בזמן שהותו ב"נירים" נרשמו מספר מקרים של חוסר קבלת סמכות, מעשי אלימות, אימפולסיביות והתפרצויות זעם. עם זאת, צוות הפנימיה התרשם מנער בעל מוטיבציה גבוהה, יכולות חברתיות טובות ורצון עצום להגן על חבריו ולעזור להם, שלעיתים מתבטא בדרכים שליליות.

5. ביום 28.1.2014 קבע בית משפט קמא, על סמך הודאתו, כי י.ח. ביצע את המעשים המיוחסים לו, והפנה אותו לקבלת תסקיר מטעם שירות המבחן לנוער. על-פי התסקיר שהתקבל, י.ח. מודה במעשים, מצר עליהם, ומביע אמפטיה כלפי המתלונן. שירות המבחן התרשם שמעורבותו של י.ח. באירוע תואמת את דפוסי אישיותו ואת תפיסתו בדבר טיבם ואופים של מעשים חריגים. על-פי התסקיר, י.ח. אינו מסוגל לזהות את הדינאמיקה שקדמה למעשה העבירה ואינו מחובר לרגשות ולהליך המחשבתי שקדם למעשה האלימות. הוא זקוק לכלים ולמענים אלטרנטיביים כדי להצליח לעמוד בעתיד במצבי קיצון בהם בחר בעבר להגיב באלימות. שירות המבחן ציין כי קיים סיכוי להצלחת הליך השיקום של י.ח. נוכח התבגרותו; יכולותיו הקוגניטיביות הגבוהות; המוטיבציה הגבוהה שהפגין; המוכנות לשיתוף פעולה; וההליך החינוכי שעבר ב"נירים". מנגד, מנה שירות המבחן גורמי סיכון להישנות המעשים ובהם הפרעות קשב וריכוז שאינן זוכות לטיפול תרופתי נאות; משאבים רגשיים לא מפותחים; קושי בדחיית סיפוקים; רמת תוקפנות גבוהה; קושי להכיל ביקורת וקושי לקבל אחריות ולהתמודד עם השלכות מעשיו. שירות המבחן המליץ על הארכת צו ההשגחה הזמנית בארבעה חודשים נוספים, על מנת לאפשר למשיב את המשך ההליך החינוכי והטיפול במסגרת "נירים". המערערת התנגדה להמלצת שירות המבחן אך בית משפט קמא הורה בדיון מיום 2.9.2014 על הגשת תסקיר משלים. בתסקיר המשלים מיום 19.10.2014 צוין כי המשיב הושעה מכפר הנוער "נירים" לאחר אירועי אלימות בהם לקח חלק ולאחר שהפר את תנאי השחרור מהמעצר במהלך חופשות מהפנימיה. עוד צוין בתסקיר, כי כישלון ההליך ב"נירים", וכן הפסקת טיפול תרופתי, הם גורמי סיכון המתווספים לגורמי הסיכון הקיימים. שירות המבחן ציין, כי קיים צורך בהמשך הליך טיפולי-שיקומי, אך לצדו נדרשת הרתעה ממשית בצורת מאסר על דרך של עבודות שירות. בצד זאת שירות המבחן הדגיש, כי השמתו של י.ח. מאחורי סורג ובריח לא רק שלא תסייע לו, אלא תעמיק את תחושת הקיפוח והקורבנות שלו.

6. גמר הדין בעניינו של י.ח. נחתם ביום 1.12.2014, לאחר שהממונה על עבודות השירות בחן ומצא כי י.ח. כשיר לבצע עבודות שירות. בגמר הדין נקבע, כי אומנם י.ח. הצטרף לשאר המשיבים רק כאשר היו כבר בדרכם לביתו של המתלונן, אך היות והצטייד מראש באלת בייסבול, לא ניתן לומר כי הצטרפותו לתקיפה הייתה לחלוטין ספונטנית. באשר לתיק הנוסף, קבע בית משפט קמא כי מדובר בהפרה בוטה של תנאי השחרור וכי מדובר בעבירות הפוגעות בשלטון החוק. מנגד, בית משפט התחשב בנסיבות האישיות של י.ח. וקבע, כי יש לזקוף לזכותו את קטינותו ואת חוסר בשלותו בעת המעשה, את עברו הנקי וכן את ההודאה במעשה ולקחת האחריות. על כן נקבע, כי ראוי להימנע מהטלת עונש מאסר לריצוי בפועל וכי ניתן להסתפק בעונש מאסר שירוצה על דרך של עבודות שירות. לרקע האמור, הרשיע בית משפט קמא את י.ח. וגזר עליו 6 חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות; 6 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור עבירת אלימות מסוג פשע לתקופה של שנתיים; צו מבחן בהתאם לסעיף 26(2) לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971 (להלן: חוק הנוער) למשך 24 חודשים; התחייבות כספית להימנע מכל עבירה שיש בה אלימות בסך של 5,000 ש"ח, למשך 24 חודשים; ופיצוי כספי בסך של 3,000 ש"ח למתלונן.

ההליכים בעניינם של ט. ו.ש.

7. בטרם נגזר דינם של ט. ושי. הוגשו תסקירים בעניינם על-ידי שירות המבחן.

כעולה מהתסקיר בעניינו של ט., מדובר בצעיר בן 19, בעל עבר נקי, שסיים את לימודיו בתיכון ממלכתי דתי בעפולה, ומעצרו קטע את תהליך גיוסו לשירות צבאי. בשיחות עם שירות המבחן הודה ט. בביצוע המעשה, נטל עליו אחריות, אך התקשה להסביר מדוע הדרדר הקונפליקט לאלימות. שירות המבחן התרשם ממנו כבעל יכולות קוגניטיביות טובות, אך בעל דימוי עצמי נמוך וחוסר בשלות רגשית שלעיתים גוררת אותו להתנהלות לא אחראית. שירות המבחן המליץ להטיל על ט. עונש מאסר קצר שירוצה בדרך של עבודות שירות וכן לשלב אותו בהליך שיקומי במסגרת צו מבחן למשך שנה.

8. כעולה מהתסקיר בעניינו, ש., רווק בן 19 בעל עבר נקי, סיים 12 שנות לימוד ומעצרו קטע את תהליך גיוסו לשירות בצה"ל. שירות המבחן הגדירו כצעיר מתבגר, שמצוי בשלב של גיבוש זהות, וכמי שנעדר את הכלים הרגשיים להתמודד עם קשיים ותסכול. לפי התסקיר, ש. אינו מתאפיין בדפוסים אלימים, אך עלול להיגרר אחר אחרים ולקחת חלק באירועים אלימים מתוך מחויבות חברית. יחד עם זאת, נקבע כי הסיכון להישנות התנהגות דומה מצדו בעתיד נמוכה. נוכח האמור, בא שירות המבחן בהמלצה להטיל על ש. עונש מאסר קצר שירוצה בדרך של עבודות שירות וצו מבחן למשך שנה.

9. בגזר הדין מיום 15.1.2015 קבע בית משפט קמא, כי אירוע האלימות מושא כתב האישום היה מתוכנן ויזום, ואין מדובר בקטטה ספונטנית מתפתחת. על-פי גזר הדין, חומרת האירוע נלמדת מהשימוש בנשק קר נגד המתלונן, מהנזק הפיזי והנפשי הכבד שנגרם לו ומהנזק החמור שעלול היה להיגרם לו אלמלא היה מצליח להימלט. בהקשר זה יוער, כי הוגש לבית המשפט מכתב שכתבה אמו של המתלונן, בה מפורטות הפגיעות הפיזיות והנפשיות מהן סובל המתלונן כתוצאה מהתקיפה האלימה. בעניין זה ציין בית משפט קמא, כי אומנם ט. לא היה מצויד בנשק קר בעצמו, אך יש לתת משקל להיותו "הרוח החיה" ו"שחקן מרכזי" באירוע אלים ומתוכנן שכלל שימוש בנשק קר. לאחר ששקל את מעשה העבירה בנסיבותיו, ולאחר שסקר פסיקה הנוגעת לעבירות מהסוג דנן, קבע בית משפט קמא כי מתחם הענישה לעבירת החבלה נע בין מספר חודשי מאסר שירוצו על דרך של עבודות שירות ובין 12 חודשי מאסר בפועל, וכי מתחם הענישה לעבירת האיומים, בה הורשע ט. בלבד, נע בין ענישה מותנת ושירות למען הציבור לבין חודשי מאסר ספורים שירוצו בדרך של עבודות שירות.

בבואו לגזור את עונשם של המשיבים בתוככי המתחם זקף בית המשפט לזכותם של המשיבים, בין היתר, את גילם הצעיר; את עברם הנקי; את נטילת האחריות למעשים והחרטה שהביעו ואת המוטיבציה שהפגינו לשוב למוטב. נוכח האמור, אימץ בית משפט קמא את המלצת שירות המבחן והחליט להימנע מהטלת עונש מאסר בפועל על ט. ושי.. על כן, הוטלו על ש. וט. העונשים הבאים: 6 חודשי מאסר שירוצו בדרך של עבודות שירות; צו מבחן בהתאם לסעיף 11(1)(ב) לפקודת המבחן, התשכ"ט-1969 למשך 24 חודשים; התחייבות כספית בסך 5,000 ש"ח להימנע מכל עבירת אלימות למשך 24 חודשים; פיצוי למתלונן בסך של 3,000 ש"ח כל אחד ופיצוי לא.ש. בסך של 500 ש"ח כל אחד. בנוסף, על ט. הוטל עונש מאסר על תנאי של 9 חודשים לבל יעבור כל עבירת אלימות מסוג פשע למשך שנתיים ועל ש. הוטל עונש מאסר על תנאי של 6 חודשים לבל יעבור כל עבירת אלימות מסוג פשע למשך שנתיים.

הערעורים

10. בערעור שהגישה המדינה בעניינו של י.ח. נטען, כי העונש שהוטל עליו אינו הולם את חומרת המעשים בהם הורשע, את נסיבות ביצועם, את האכזריות שבהם ואת הפגיעה הקשה שפגע במתלונן. המדינה מלינה כי העונש אינו מרתיע דיו וכי מעשיו של י.ח. מצדיקים הטלת עונש מאסר של ממש, על אף היותו קטין בעת ביצוע העבירה ונעדר עבר פלילי. לגישתה, לאחר ש-י.ח. לא השכיל לנצל כראוי את ההזדמנויות והאמון שנתן בו בית המשפט וניצל אמון זה על מנת לבצע עבירות נוספות, יש להעדיף את הגישה ההרתעתית על פני הגישה השיקומית. עוד נטען, כי שגה בית משפט קמא בכך שלא נתן ביטוי בעת גזירת העונש להרשעתו של י.ח. בעבירות בתיק הנוסף.

11. בערעור שהוגש בעניינם של ט. ו.ש. טוענת המדינה, כי העונש שהושת עליהם אינו הולם את חומרת מעשיהם, את האכזריות שבהם, את חומרת הפגיעה במתלונן ואת מידת אשמם. על-פי הודעת הערעור, העונש שהושת על ט. ו.ש. אינו נותן ביטוי ראוי לאינטרס הציבורי בענישה משמעותית ומרתיעה כלפי מי שנוהג באלימות קשה, וכי על שיקולי השיקום לסגת בפני שיקולי ההרתעה.

12. לקראת הדיון בערעור הוגשו תסקירים משלימים בעניינם של המשיבים. מהתסקיר בעניינו של י.ח. עולה, כי מאז מתן גמר הדין נמצא י.ח. בקשר עם שירות המבחן, והוא ממשיך לשתף פעולה, גם אם לא באופן מלא. כחלק מהליך השיקום, שולב י.ח. בקבוצה טיפולית והפגין רצינות ואחריות במסגרת מפגשי הקבוצה. עם זאת, בחודשים שקדמו לתסקיר המשלים, סרב י.ח. להמשיך בטיפול הקבוצתי מחשש שהיעדרויותיו מעבודתו לצורך הפגישות תגרומנה לפיטוריו, והשתתפותו בטיפול הופסקה. על אף הפסקת הטיפול, התרשמותו של שירות המבחן היא ש-י.ח. בחר באורח חיים נורמטיבי, שאינו כולל התנהגות עבריינית ואלימה, וכי בהתנהלותו ניכרות השלכות הטיפול הממושך במסגרות השונות. לרקע השינוי החיובי המסתמן במצבו של י.ח., ההמלצה בתסקיר היא להשאיר על כנה את החלטת בית המשפט קמא באשר לעונש המאסר בדרך של עבודות שירות. בנוסף, נוכח הערכת שירות המבחן כי מוצו האפשרויות הטיפוליות עם י.ח. במסגרת השירות, ממליץ שירות המבחן לבטל את יתרת תקופת צו המבחן שהושת על י.ח.

אשר לט., צוין בתסקיר המשלים בעניינו כי כיום הוא מבין טוב יותר את הפסול במעשיו ובתוקפנותו כלפי המתלונן, וכן כי הוא מקפיד להגיע למפגשים שנקבעים לו עם שירות המבחן. שירות המבחן מעריך כי המחיר האישי שט. שילם עד כה, במעצרו ובאי גיוסו לצבא, מפחיתים את הסיכון להישנות עבירות דומות. עוד צוין כי ט. החל בטיפול בקבוצה טיפולית חודשיים בלבד עובר לכתיבת התסקיר המשלים, וכי על-אף שנראה כי הוא מסוגל להפיק תועלת מהטיפול, עוד מוקדם לקבוע קביעה נחרצת בנושא. בעניינו של ש., מציין שירות המבחן כי הוחלט לשלבו בקבוצה טיפולית לצעירים שעניינה שליטה בכעסים, אך הקבוצה טרם נפתחה ולכן לא ניתן לגבש המלצה סופית על יכולתו של ש. להפיק תועלת ממשית מהטיפול.

13. לשלמות התמונה יצוין, כי בהחלטותיו של בית משפט זה מיום 31.12.2014 ומיום 10.3.2015 עוכב ביצוע עונשי המאסר בעבודות שירות שהושתו על המשיבים עד להכרעה בערעור המדינה.

דין והכרעה

14. לאחר עיון בנימוקי הערעור ושמיעת טענות הצדדים, הגענו לכלל מסקנה כי דין ערעור המדינה בעניינם של ט. ו.ש. להתקבל, ואילו דין הערעור בעניינו של י.ח. להידחות. כידוע, ערכאת הערעור תתערב בעונש שהוטל על-ידי

עמוד 5

הערכאה הדיונית רק במקרים חריגים של סטייה ברורה ממדיניות הענישה הראויה, או כשנפלה טעות מהותית בגזר הדין (ע"פ 7730/12 אורי נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (11.03.2014); ע"פ 4594/11 עדס נ' מדינת ישראל (29.01.2013), והאסמכתאות הנזכרות שם). לאחר בחינת נסיבות האירוע מושא כתב האישום, ובחינת הנסיבות האישיות של המשיבים, סבורני כי בעוד שעניינם של ט. ו.ש. בא בקהלם של אותם מקרים המצדיקים את התערבותנו, אין זה המקרה בכל הנוגע ל-י.ח.

15. בית משפט זה עמד פעמים רבות על החומרה שבעבירות אלימות המבוצעות על רקע של מה בכך, ועל הצורך להרתיע מפני יישוב סכסוכים בכוח הזרוע ותוך שימוש בנשק קר (ע"פ 4631/13 מדינת ישראל נ' כרים, פסקה 23 (25.2.2014); ע"פ 8568/14 אבו גאבר נ' מדינת ישראל, פסקה ל' (19.5.2015)). חברה מתוקנת אינה יכולה להשלים עם פתרון סכסוכים בדרך של אלימות ועם עשיית דין עצמית (ע"פ 5794/13 מדינת ישראל נ' שיכה (2.4.2014)). כפי שציינה השופטת ע' ארבל בע"פ 4173/07 פלוני נ' מדינת ישראל (16.8.2007):

"רבות נאמר בבתי המשפט על תופעת האלימות הפושה בחברה הישראלית ועל הצורך של איחוד כוחות של כל הרשויות לצורך מלחמה בתופעה זו. תפקידו של בית המשפט במאבק הוא הטלת עונשים מרתיעים ומשמעותיים על הנוקטים באלימות לפתרון סכסוכים, על מנת להעביר מסר, הן לעברייני האלימות והנסיבות הפוטנציאלים ולחברה כולה, כי אין החברה טולרנטית להתנהגויות מעין אלה".

במקרה דנא, שימשה האלימות כאמצעי ל"פתרון" הסכסוך אליו נקלע המתלונן בעל כורחו, סכסוך שראשיתו בהעלאתה של תמונה לרשת חברתית מה שפגע ברגשותיו של ט.. כל חטאו היה שהצטלם עם מ. וכי תצלום זה פורסם ברבים. תגובתו משולחת הרסן של ט. להעלאת התמונה; העדר כל יחס בין העילה למחלוקת לבין עוצמת האלימות; דרגת האלימות בה נקטו ט. ו.ש., הן כלפי א.ש. והן כלפי המתלונן; התכנון המוקדם וההכנות שכללו איסוף של חבורת פורעים וציוד חברה בכלי משחית; הנזק שנגרם בפועל למתלונן ול-א.ש. והנזק שעלול היה להיגרם כתוצאה ממעשה האלימות - כל אלה מצביעים על הצורך להשית על ט. ו.ש. עונש משמעותי שיהלום את חומרת המעשים. כאמור, מעשים אלה, שיסודם במה שט. חווה כפגיעה בכבודו או בדימויו, היו מתוכננים, נעשו בחבורה, כללו שימוש בנשק קר וגרמו לפגיעות של ממש בשני נפגעים, על לא עוול בכפם. לפיכך, אף בהתחשב בנסיבותיהם האישיות של ט. ו.ש., כפי שפורטו בתסקירים בעניינם, לרבות גילם הצעיר ועברם הנקי, לא ניתן לראות בעונשי מאסר שירוצו בדרך של ביצוע עבודות שירות, שהושתו עליהם על-ידי בית משפט קמא, כעונשים ההולמים את חומרת המעשים. גם אם נותר בעינו את המתחם שנקבע על-ידי בית המשפט המחוזי, אף כי הוא נוטה לקולא, מתחייבת תגובה עונשית שתכלול רכיב של כליאה בין כותלי בית האסורים. מטעם זה גם לא סברנו כי יש מקום לדחות את ההכרעה בערעור כדי לעמוד על התקדמות ההליכים השיקומיים בהם שולבו השניים.

בנסיבות, בכל הנוגע לעונש המאסר בפועל, ראוי לגזור על ט., שהיה "הרוח החיה" מאחורי מעשה האלימות, וכן הואשם בעבירה נוספת של איומים, עונש של 8 חודשי מאסר לריצוי בפועל, ועל ש. עונש של 6 חודשי מאסר לריצוי בפועל. כל זאת תחת המאסרים שהשניים היו אמורים לרצות בדרך של עבודות שירות. זאת, גם בהתחשב בכלל שלפיו ערכאת הערעור אינה ממצה את הדין, שכן היה מקום לגזור על שני המשיבים הנ"ל עונשי מאסר ממושכים יותר נוכח החומרה הרבה מאד של מעשיהם.

16. כאמור, מעשי אלימות דוגמת מעשה האלימות דנא מחייבים ענישה מחמירה ומרתיעה. דברים אלה נכונים גם לגבי י.ח., שאומנם לא היה מיוזמי מעשה האלימות, אך בחר להצטרף לו. ולש. בדרכם למתלון ואף הצטייד באלה. מנגד, נזכיר כי בצד השיקולים הכלליים המכוננים את מדיניות הענישה, עומד כל מקרה לגופו ונבחן לפי נסיבותיו (ע"פ 7876/07 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 16 (21.2.2008)), וכי אין זה מנוהג של ערכאת הערעור למצות את הדין בערעור על קולת העונש. לכל אלה משמעות מיוחדת כשמדובר בקטין. סבורני, כי עניינו של י.ח. אינו מהמקרים המצדיקים סטייה מעקרונות אלה. מקריאת התסקירים בעניינו של י.ח. עולה, כי מתקיימות נסיבות אישיות המצדיקות את דחיית ערעורה של המדינה והותרתו בעינו של העונש שהוטל עליו על-ידי בית משפט קמא. ראשית, עסקין במי שבמועד הרלוונטי היה קטין, ועל כן בהתאם לסעיף 1 לחוק הנוער יש לתת משקל ראוי לשיקולי שיקום בעת גזירת עונשו (ראו: ע"פ 4605/13 פלוני נ' מדינת ישראל (25.2.2014); ע"פ 3498/13 פלוני נ' מדינת ישראל (21.7.2014)). במסגרת שיקולי השיקום יש להתחשב, בין היתר, בהמלצתו של שירות המבחן ובהשפעה הצפויה של מאסר בפועל על המשך דרכו של י.ח.. כפי שנלמד מתסקיר המבחן ומהתסקיר המשלים, מאסרו בפועל של י.ח. עלול להעמידו בפני סיכון מוגבר להשפעה שלילית מצד גורמים עבריינים, ועלול להעמיק את תחושת הקיפוח והקורבנות שלו. בנוסף, כחלק מהאיזון בין שיקולי ההרתעה לבין שיקולי השיקום, יש לתת משקל גם להגבלת החירות המשמעותית שחוהה י.ח. במהלך ניהול ההליך. כפי שצוין לעיל, לאחר מעצרו שהה י.ח. במעצר בית מלא עד העברתו לחלופת מעצר בהוסטל "בית זיו" ולאחר מכן בפנימיית "נירים" (ובכלל זה בחוות נירים שברמת הגולן). בסך הכל היה י.ח. נתון בתנאים מגבילים משמעותיים במשך למעלה משנה. בשהייה זו בתנאים מגבילים, אף שאינה תחליף למאסר בפועל, קיים יסוד של הרתעה המקטין את הצורך ליצור הרתעה באמצעות מאסר בפועל. יתרה מכך, מדובר בנתון ששולעצמו יש לייחס לו משקל ממשי בכלל שיקולי הענישה. אכן, אין להתעלם מכך שהליך שיקומו של י.ח. ידע עליות ומורדות והיה רצוף קשיים של ממש, עד שבשלב מסוימים נמנע שירות המבחן מלבוא בהמלצה טיפולית. אלא שעניינו בנער הסובל מקשיים שונים, המפורטים בהרחבה בתסקירים, שהם במידה לא מעטה קשיים אוביקטיביים שאינם בשליטתו המלאה. הקשיים בשיקום י.ח., בצד דיווחים חיוביים ביותר על תפקודו בהיבטים מסוימים ועל צדדים אחדים באישיותו, ניכרים היטב בתסקיר המפורט מיום 25.8.2015. עיון בתסקיר זה מעלה תמונה של אישיות מורכבת ופגיעה, המחזקת את המלצת שירות המבחן שלא לגזור על י.ח. מאסר בפועל מחשש שמהלך כזה עלול לפגוע בו ו"לקבע" אצלו "דפוסים עברייניים" מהם הוא מנסה להיחלץ. כאמור, בנוסף לכל אלה, י.ח., במובחן משני המשיבים האחרים, לא נמנה על יוזמי האירוע. לפיכך, על אף המעשה החמור בו היה י.ח. מעורב, שכלל מצדיק ענישה מאחורי סורג וברית, הרי שבשל מכלול השיקולים שפורטו לעיל נראה כי ראוי להימנע מכליאתו. יש לקוות שאכן הזדמנות זו שניתנת ל-י.ח. תישא פרי.
17. לא נעלם מעיני כי מסכת העבירות בה היה י.ח. מעורב לא תמה באירוע האלימות מושא ערעור זה. לחובתו של י.ח. נזקק גם כתב האישום בתיק הנוסף, לפיו הפר חובה חוקית והפריע לשוטר בעת מילוי תפקידו. נזכיר כי מעשים אלו בוצעו גם הם בעודו קטין, חצי שנה בלבד לאחר מעשה האלימות, ולאחר ש-י.ח. התחיל את התוכנית הטיפולית שהותאמה לו. המעשים מושא התיק הנוסף מצביעים על זלזול במערכת החוק וחוסר הפנמה של חומרת המקרה, ומדגישים את הצורך בעונש משמעותי שיש בו כדי להרתיע את י.ח. מחזרה לדפוס התנהגות שאינם נורמטיביים. ואולם, נראה כי גם בהתחשב בהחמרה הנדרשת בעונש בשל התיק הנוסף, עדיין נוטה הכף באיזון בין שיקולי ההרתעה לבין שיקולי השיקום לטובתם של שיקולי השיקום. על כן, ערעור המדינה יידחה גם בהינתן כתב האישום בתיק הנוסף. עם זאת, לא ראינו לבטל את צו המבחן. בעניינו יש חשיבות להמשך הקשר עם שירות המבחן ככל הניתן, כגורם העשוי לתרום להרתעה ולשינוי הדעת.

18. סוף דבר, ערעורה של המדינה בע"פ 1545/15 מתקבל במובן זה שעל ט. יוטל עונש של 8 חודשי מאסר בפועל ועל ש. יוטל עונש של 6 חודשי מאסר בפועל, לריצוי בבית הכלא, בניכוי הימים בהם היו במעצר. שאר העונשים

שהוטלו עליהם בגזר הדין יישארו על כנם.

ט. ו. יתיצבו למאסרם בימ"ר קישון ביום 6.10.2015 עד לשעה 10:00 כשברשותם תעודת זהות. על ט. ו. לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שב"ס, טל. 08-9787336 או 08-9787336.

ערעורה של המדינה בע"פ 8993/14 נדחה. הממונה על עבודות השירות מתבקש להגיש תוך 15 ימים חוות דעת מעודכנת, בעניין ביצוע עבודות שירות על-ידי י.ח.

ש ו פ ט

השופט מ' מזוז:

אני מסכים.

ש ו פ ט

המשנה לנשיאה א' רובינשטיין:

מצטרף אני לחוות דעתו של חברי השופט זילברטל. אוסיף - ראשית - לגבי י.ח., שהיה קטין כבן 17 בעת האירוע, כי כפסע היה בינו לבין קבלת הערעור בדומה לשני המערערים האחרים, אשר כמות שכתב חברי, לא מוצה הדין עמם, כדרך ערכאת ערעור. קטינותו של י.ח. - יחד עם עמדת שירות המבחן - הכריעה לגביו את הכף; אך הוא מוזהר אזהרה חמורה לגבי העתיד. ככלל יידעו מי שמתכננים מעשי בריונות מסוג זה ודומיו, כי דינם סורג ובריוח; והדעת נותנת כי כך ינהגו לגביהם בתי המשפט.

המשנה לנשיאה

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט צ' זילברטל.

ניתן היום, כ"ד באב התשע"ה (9.8.2015).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

המשנה לנשיאה
